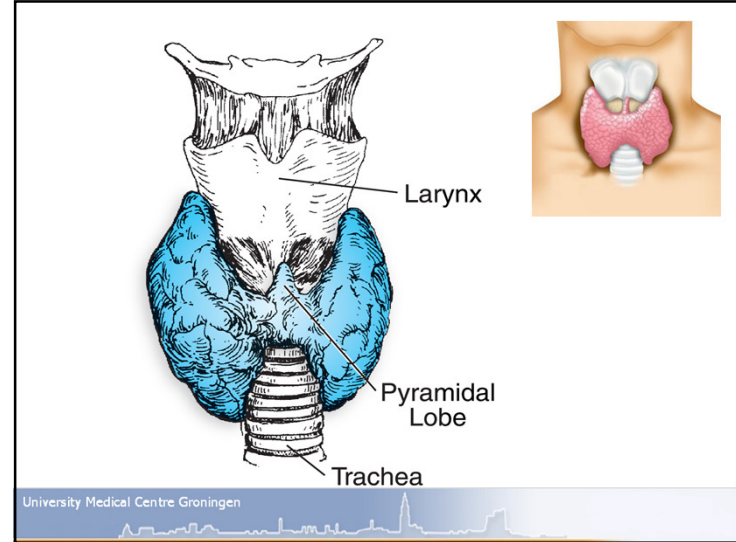

Diabetes en schildklierstoornissen 30 juni 2011

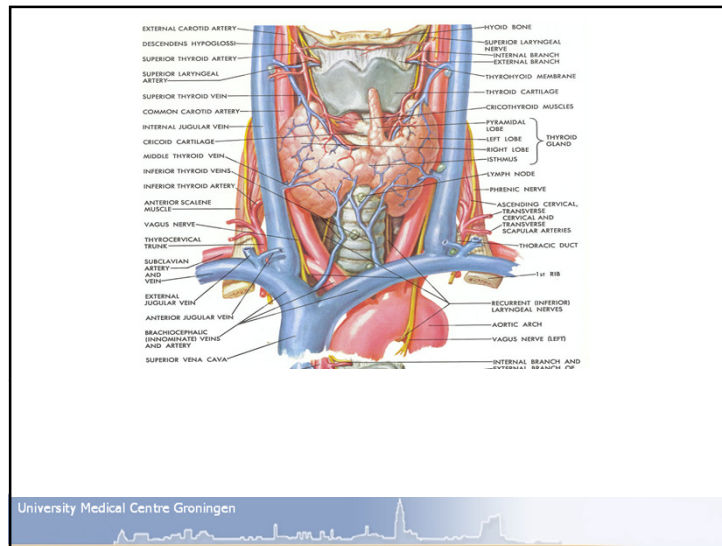
Thera P. Links
internist endocrinoloog

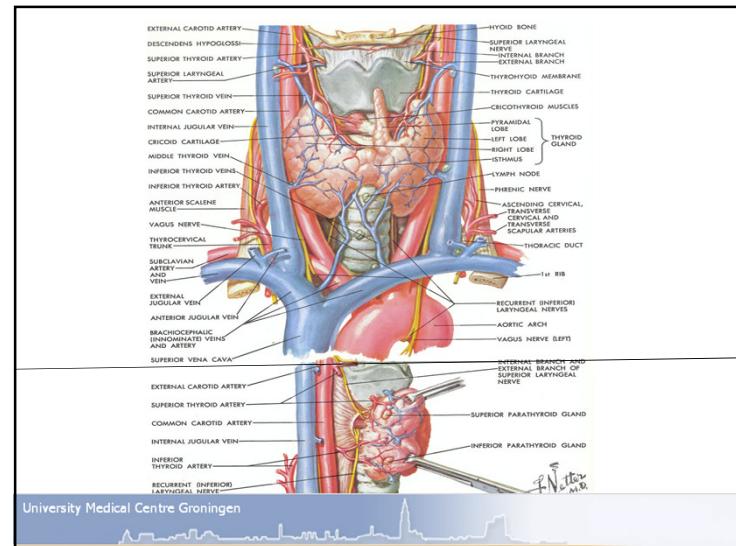
University Medical Centre Groningen

University Medical Centre Groningen

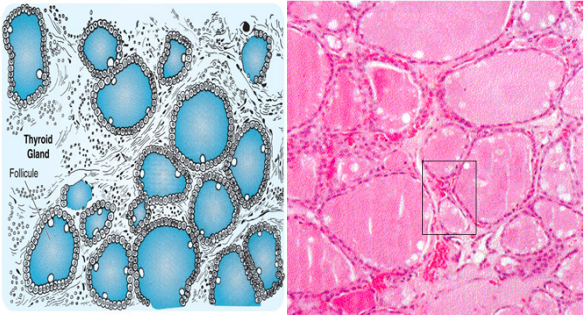

University Medical Centre Groningen

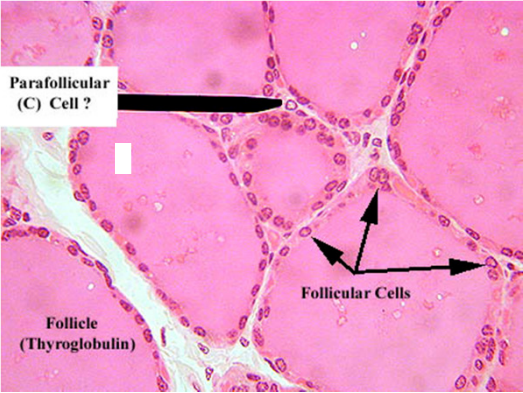

University Medical Centre Groningen

follikels

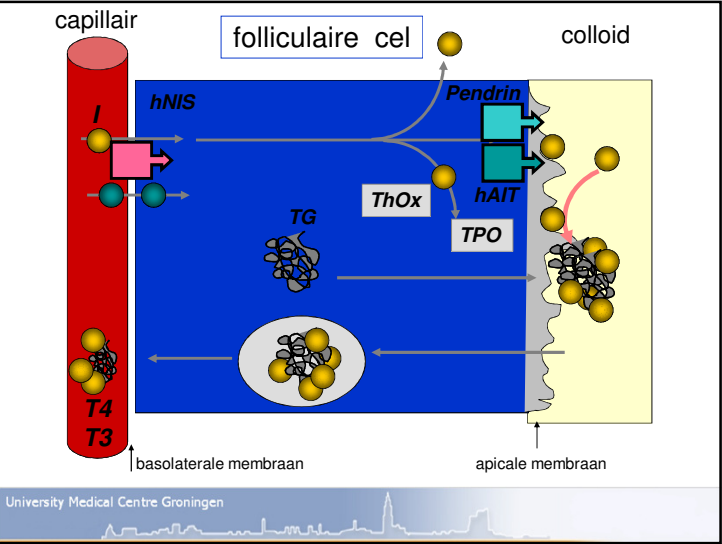

University Medical Centre Groningen

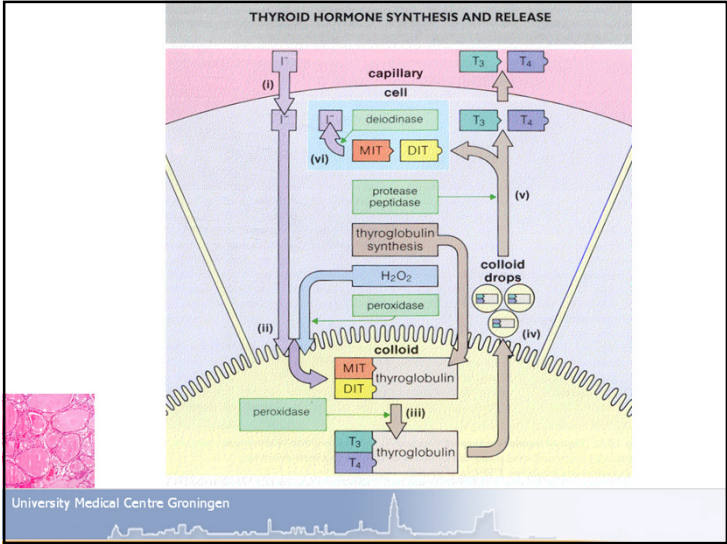

Follikels zijn de schildklierhormoon fabrieken

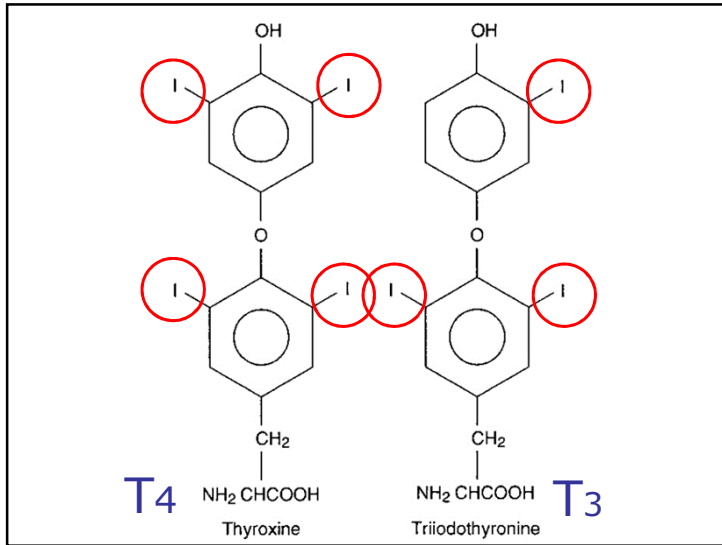
University Medical Centre Groningen

University Medical Centre Groningen

University Medical Centre Groningen

De-iodinase

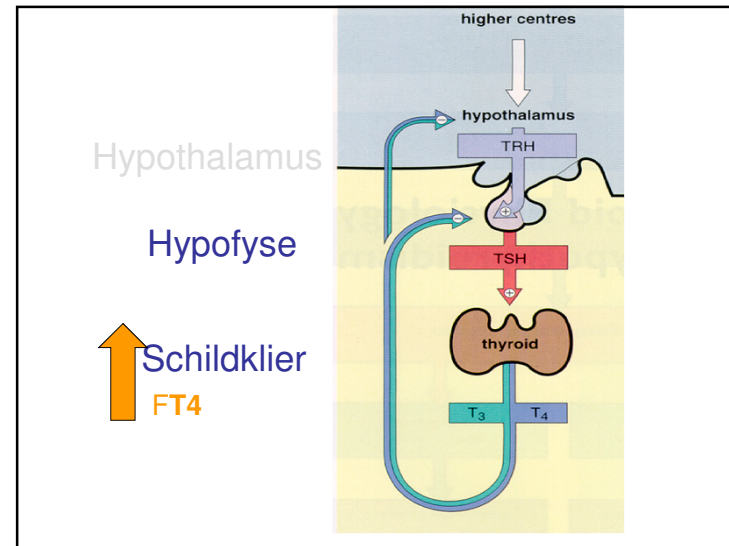
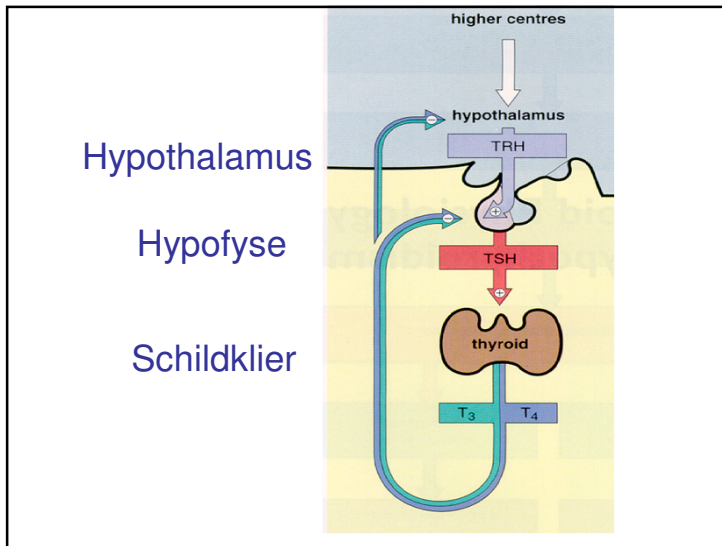
type 1	lever, nier
type 2	hersenen, hart, spier
type 3	foetaal weefsel

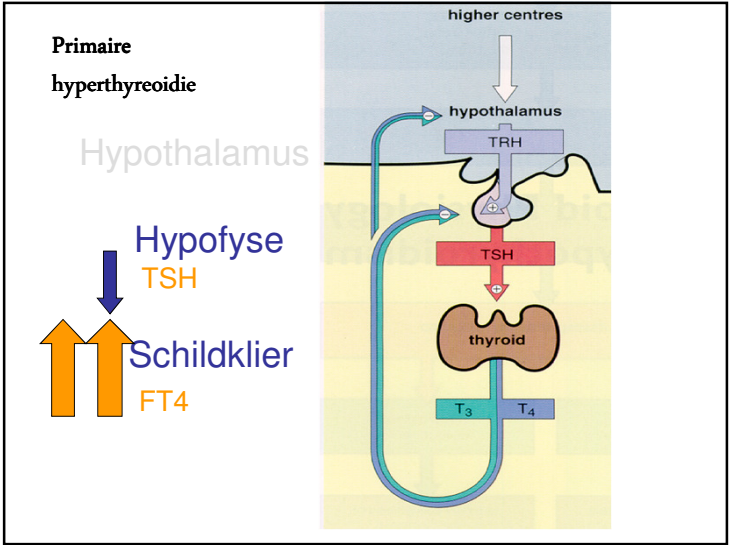
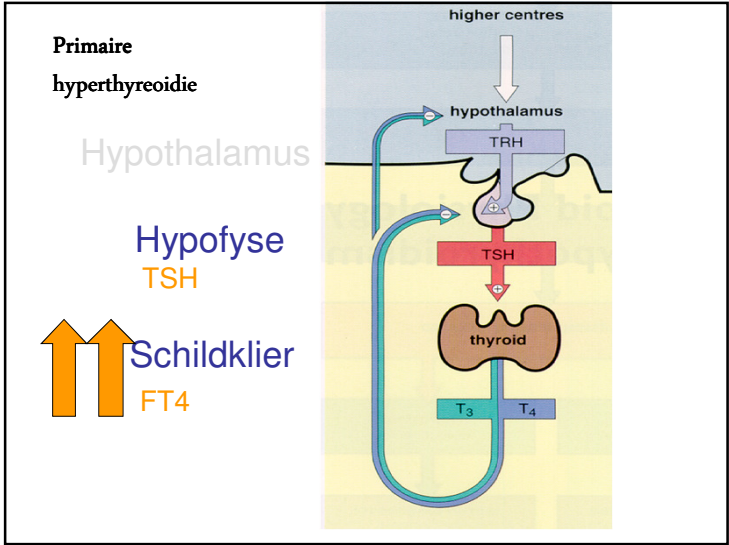
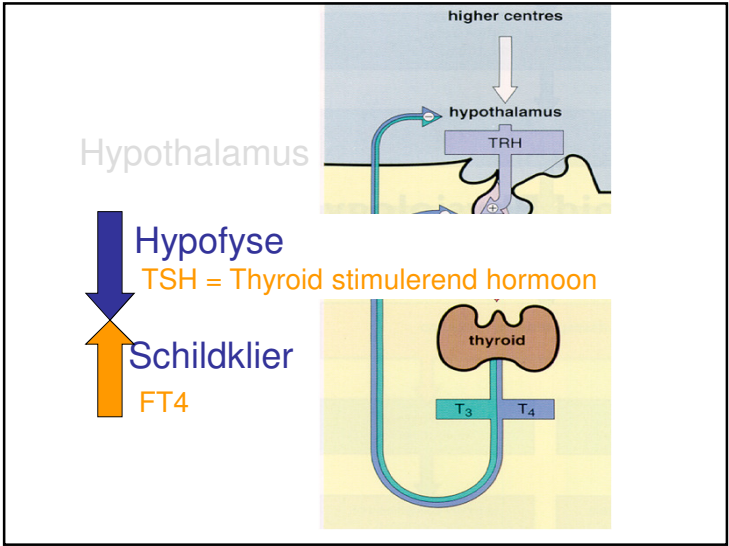
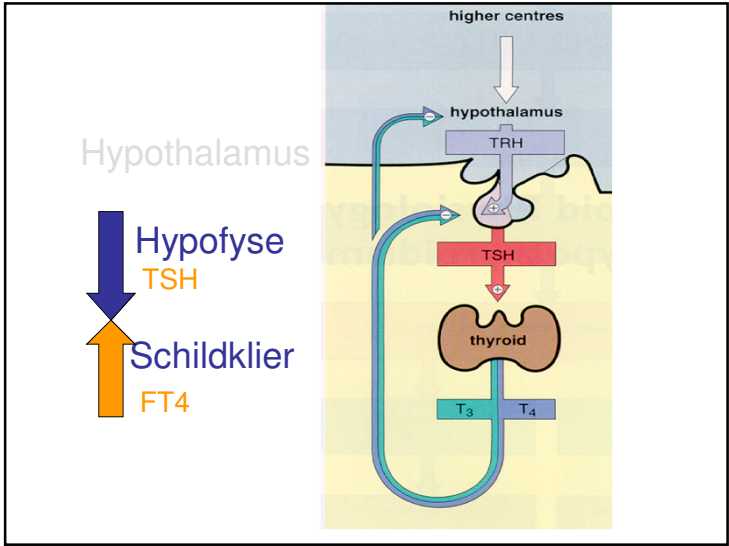
Schildklier productie: 90-95% T₄ 5-10% T₃

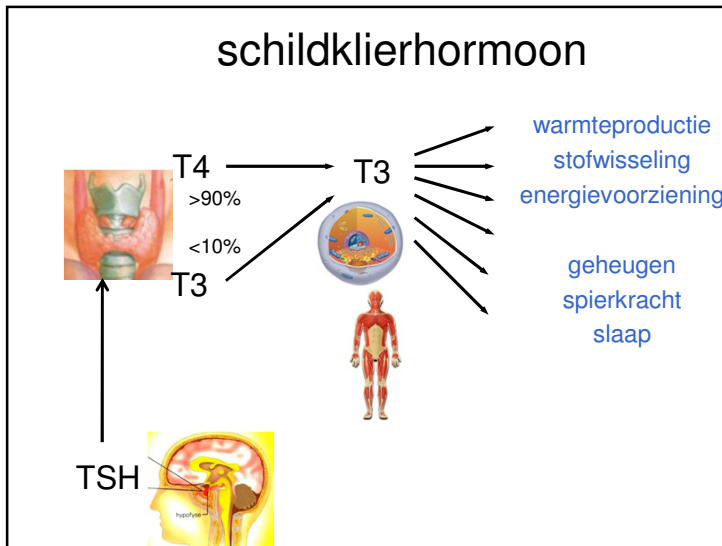
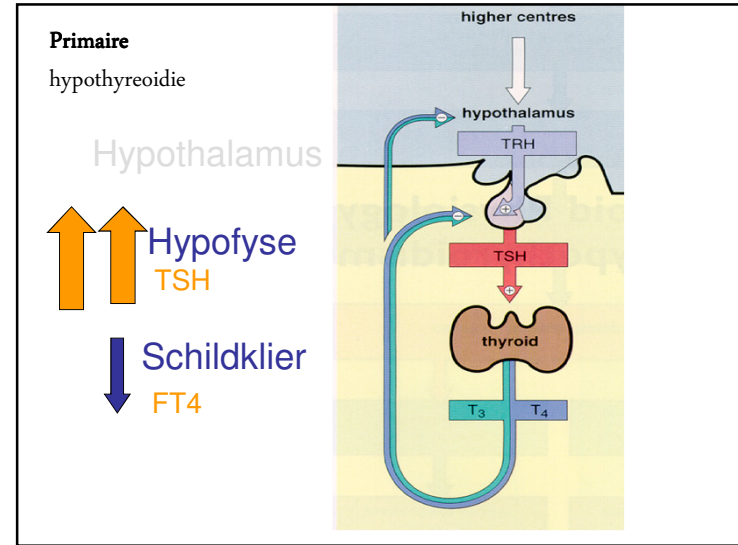
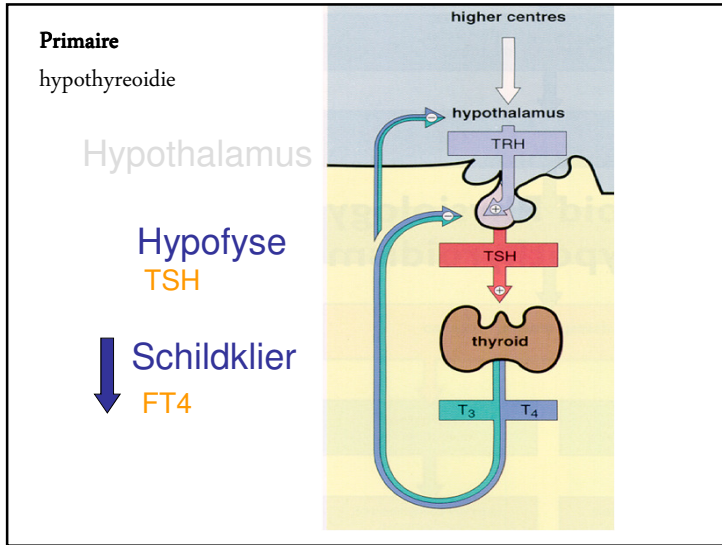
NC(Cc1ccc(O)c(I)c1)Oc2ccc(O)c(I)c2
 Thyroxine (T₄)

NC(Cc1ccc(O)c(I)c1)Oc2ccc(O)c(I)c2
 3,5,3'-Triiodothyronine (T₃)

University Medical Centre Groningen

Het is niet zo simpel als het lijkt

TSH=Thyroid Stimulating Hormone
afgifte kan worden beïnvloed door medicamenten

T4 wordt gebonden aan eiwitten, die ook door medicatie of zwangerschap kunnen worden verhoogd

University Medical Centre Groningen

Het is niet zo simpel als het lijkt

TSH=Thyroid Stimulating Hormone
afgifte kan worden beïnvloed door medicamenten

T4 wordt gebonden aan eiwitten, die ook door
medicatie of zwangerschap kunnen worden
verhoogd

=> vooral belangrijk bij schildklierhormoon
gebruik (dosering verhogen)

Oorzaak: hyper- en hypothyreoidie

Behandeling: hyper- en hypothyreoidie

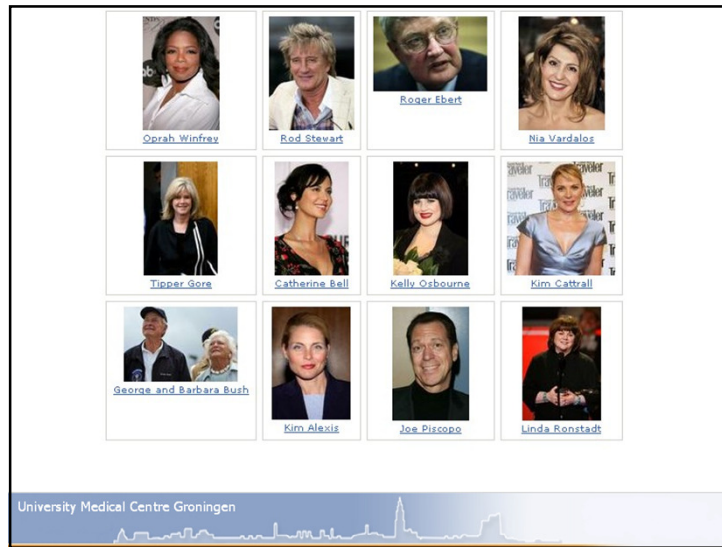
De diabetes(verpleegkundige) praktijk

Oorzaak: hyper en hypothyreoidie

Behandeling: hyper en hypothyreoidie

De diabetes(verpleegkundige) praktijk

Hyperthyreoidie = overmaat schildklierhormoon

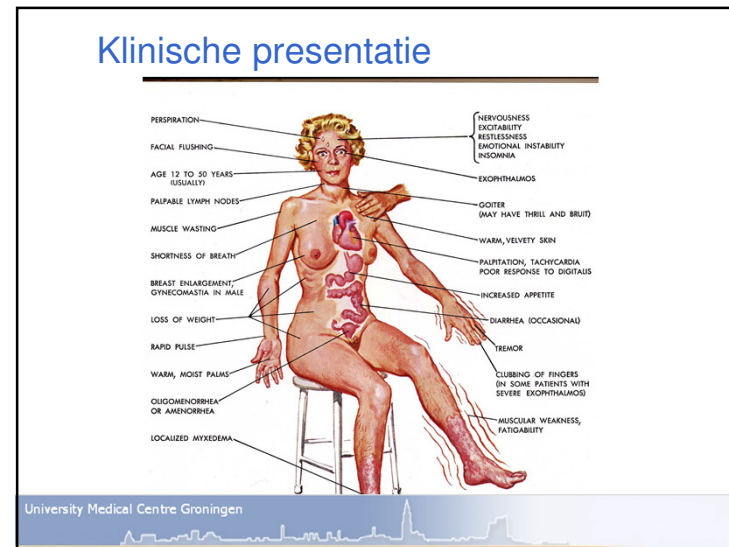

Klinische presentatie

Klachten	Patiënten %
kortademig bij inspanning	81
vermoeidheid	80
hartkloppingen	75
voorkeur voor koude	73
overmatig transpireren	68
zenuwachtig	59
gewichtsverlies	52
toegenomen eetlust	32
spaarzame menstruatie	18
obstipatie	15
afgenomen eetlust	13
diarree	8
gewichtstoename	4
overvloedige menstruatie	3

Klinische presentatie

Klachten	Patiënten %	Controles %
kortademig bij inspanning	81	40
vermoeidheid	80	31
hartkloppingen	75	26
voorkeur voor koude	73	41
overmatig transpireren	68	31
zenuwachtig	59	21
gewichtsverlies	52	2
toegenomen eetlust	32	2
spaarzame menstruatie	18	3
obstipatie	15	21
afgenomen eetlust	13	3
diarree	8	0
gewichtstoename	4	16
overvloedige menstruatie	3	6

Oorzaken

TSH overproductie

TSH-producerend
hypofyse adenoom (<0.1%)

Stimulerende (anti)stoffen

Morbus Graves (50%)

Autonome functie

Toxisch Multinodulair
struma (35%)
Toxisch adenoom (5%)

Jodium geïnduceerd

contrast (1%)
amiodarone (1%)

Inflammatie

auto-immuun (3%)
viraal (4%)

Extrathyreoidaal

overmaat intake
schildklierhormoon (1%)

University Medical Centre Groningen

Oorzaak thyreotoxicose

TSH overproductie

TSH-producerend
hypofyse adenoom (<0.1%)

Stimulerende (anti)stoffen

Morbus Graves (50%)

Autonome functie

**Toxisch Multinodulair
struma (35%)**
Toxisch adenoom (5%)

Jodium geïnduceerd

contrast (1%)
amiodarone (1%)

Inflammatie

auto-immuun (3%)
viraal (4%)

Extrathyreoidaal

overmaat intake
schildklierhormoon (1%)

University Medical Centre Groningen

Oorzaak thyreotoxicose

Stimulerende (anti)stoffen

Morbus Graves (50%)

Autonome functie

Toxisch Multinodulair struma (35%)
Toxisch adenoom (5%)

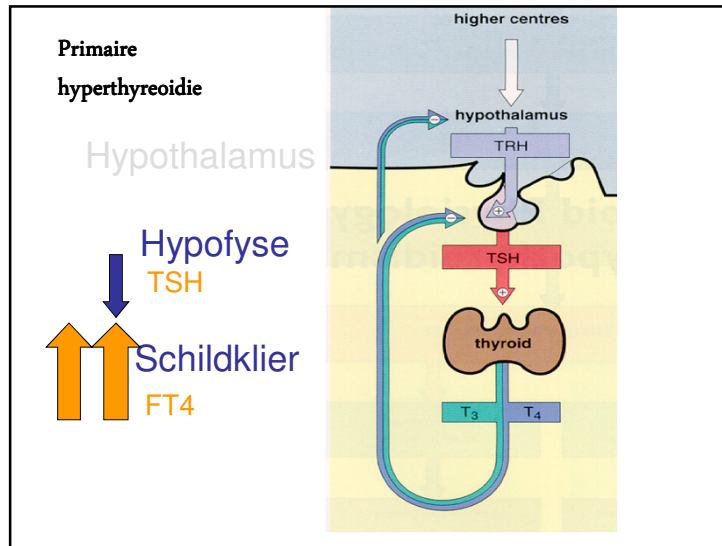
University Medical Centre Groningen

Diagnose

- Anamnese en lichamelijk onderzoek
- Laboratorium
  - TSH
  - Aanvullend FT4 en FT3 evt antistoffen
- Scintigrafie

University Medical Centre Groningen

Ziekte van Graves

Multisysteem auto-immuun aandoening

- Hyperthyroïdie
- Graves ophthalmopathie
- Pretibiaal myxoedeem

▲:▼ = 5:1
25-50 jaar
Risico: roken stress

Diagnose kliniek
antistoffen (TPO 60%, TG 40%, TSI 95%)
scintigrafie

University Medical Centre Groningen

Morbus Graves : diffuus struma

University Medical Centre Groningen

- Autoantistoffen tegen onderdelen van de schildkliercel
TPO thyroperoxidase
thyreoglobuline
TSH receptor
- Cellulair ontstekingsbeeld: uitgebreide destructie van de schildklier

University Medical Centre Groningen

Morbus Graves : ophthalmopathie

University Medical Centre Groningen

Morbus Graves : ophthalmopathie

B

University Medical Centre Groningen

Morbus Graves : ophthalmopathie

University Medical Centre Groningen

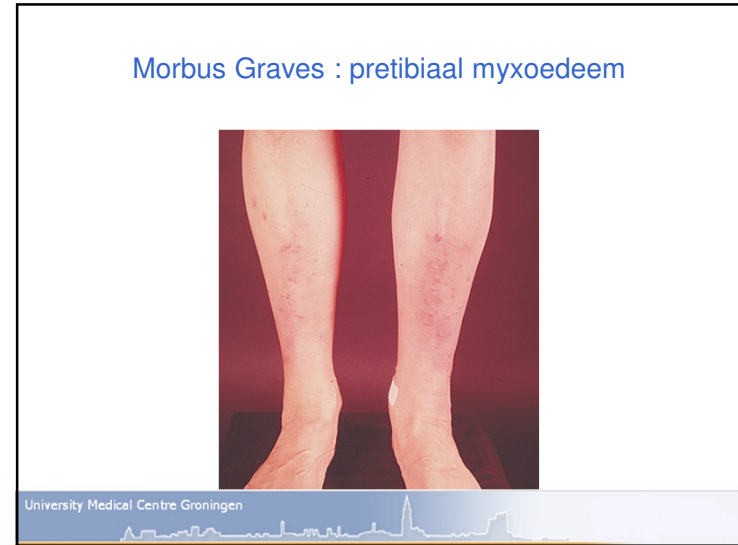
Proptosis

Exophthalmos

Zwelling extraoculaire oogspieren/bind en vetweefsel
Proliferatie van fibroblasten, infiltratie van T cellen
Productie glycosamineglycanen

University Medical Centre Groningen

Ziekte van Graves

Multisysteem auto-immuun aandoening

- Hyperthyroidie
- Graves ophthalmopathie
- Pretibiaal myxoedeem

▲:▼ = 5:1
25-50 jaar
Risico : roken stress

Diagnose kliniek
antistoffen (TPO 60%, TG 40%, TSI 95%)
scintigrafie

University Medical Centre Groningen

Oorzaak thyreotoxicose

Stimulerende (anti)stoffen

Morbus Graves (50%)

Autonome functie

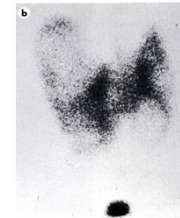
Toxisch Multinodulair struma (35%)

Toxisch adenoom (5%)

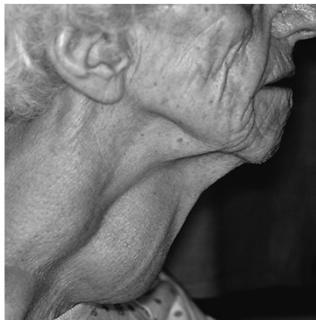
Toxisch Multinodulair Struma Ziekte van Plummer

Langzaam progressief ontstaan uit
euthyreoot diffuus struma (nodulair /autonoom)

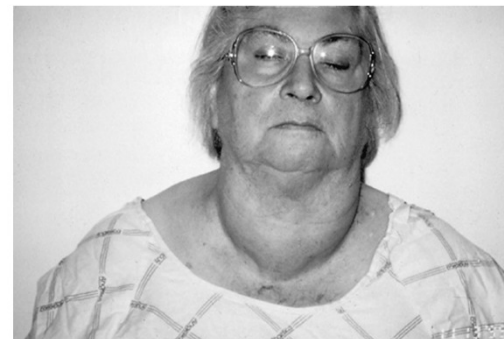
Diagnose kliniek
antistoffen negatief
scintigrafie

Toxisch multinodulair struma

Toxisch multinodulair struma

Oorzaak thyreotoxicose

Stimulerende (anti)stoffen

Morbus Graves (50%)

Autonome functie

Toxisch Multinodulair struma (35%)

Toxisch adenoom (5%)

University Medical Centre Groningen

Toxisch Adenoom

Langzaam progressief ontstaan

- grote nodus 1-10cm
- meestal in homogeen struma

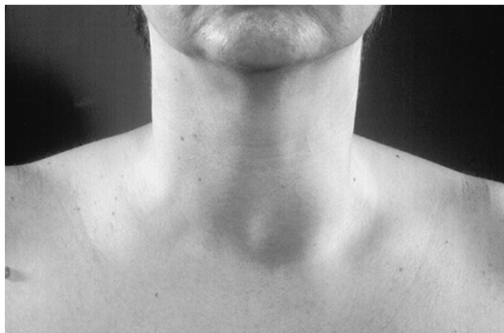
- Alle leeftijden
- Somatische mutatie van TSH receptor (gain of function)

Diagnose kliniek
antistoffen negatief
scintigrafie

University Medical Centre Groningen

Toxisch Adenoom

University Medical Centre Groningen

Oorzaak :hyper en hypothyreoidie

Behandeling;hyper en hypothyreoidie

De diabetes(verpleegkundige) praktijk

University Medical Centre Groningen

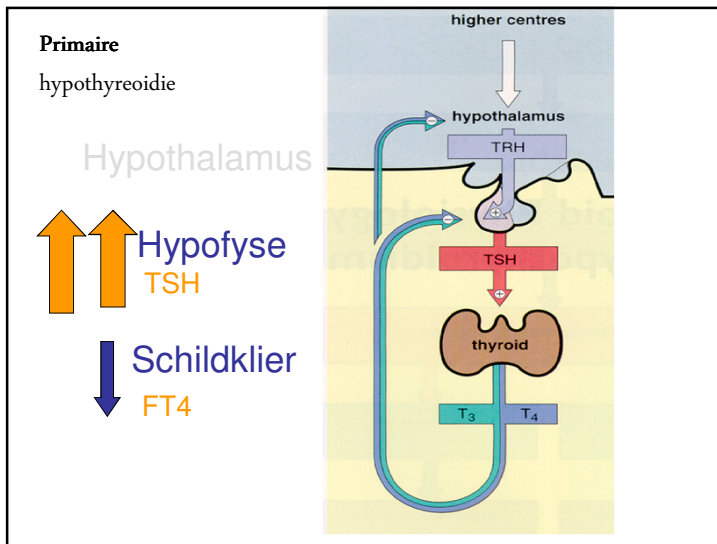
Hypothyreïdie = tekort schildklierhormoon

University Medical Centre Groningen

Diagnose

- Anamnese en lichamelijk onderzoek
- Laboratorium
  - TSH

University Medical Centre Groningen

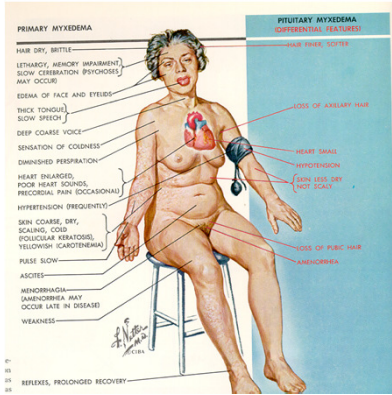

Hypothyreïdie

Ontstaat nooit acuut
Anamnese vaak lastig

University Medical Centre Groningen

Hypothyreoidie

University Medical Centre Groningen

Hypothyreoidie

Moe
Kouwelijk, snel koud
Droge huid
Enkele kilo'tjes erbij
Obstipatie

Langzaam, traag
Moeite denken
Moeilijk concentreren
Langzame hartslag

University Medical Centre Groningen

Hypothyreoidie

Aspecifieke klachten en verschijnselen

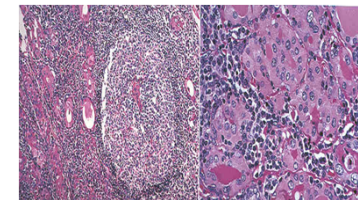
Soms moeilijk te herkennen, vooral bij oudere mensen (vage klachten, malaise, lange tijd niet lekker, spierpijnen)

Klachten worden onterecht vaak aan het stijgen van de leeftijd toegeschreven

University Medical Centre Groningen

Oorzaken hypothyreoidie

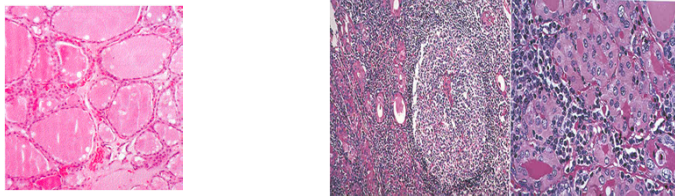
Agenesie
Operatie of bestraling
Ontsteking thyroiditis (autoimmuun)

University Medical Centre Groningen

Oorzaken hypothyroidie

- Agenesie
- Operatie of bestraling
- Ontsteking thyroiditis (autoimmuun)

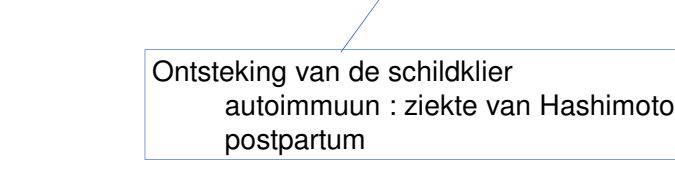

University Medical Centre Groningen

Oorzaken hypothyroidie

- Agenesie
- Operatie of bestraling
- Ontsteking thyroiditis (autoimmuun)

Ontsteking van de schildklier
autoimmuun : ziekte van Hashimoto
postpartum

University Medical Centre Groningen

Struma = vergrote schildklier

University Medical Centre Groningen

Struma

als onderdeel van een te snel werkende schildklier

- de ziekte van Graves
- multinodulair struma

University Medical Centre Groningen

Struma

normale schildklierfunctie
euthyreotisch struma

5-10% in de bevolking

University Medical Centre Groningen

Verbeterde technieken,
bijv. echografie

Veel meer knobbels in de
schildklier die je niet kunt
voelen

University Medical Centre Groningen

**Jodium tekort is wereldwijd
de belangrijkste oorzaak
voor een struma**

www.iccid.org

University Medical Centre Groningen

University Medical Centre Groningen

Zwangerschap meer Jodium behoefte
grotere kans op struma

University Medical Centre Groningen

Schildkliernodus *bijna nooit kwaadaardig*

Matige verdenking

- <20 of > 70 jaar
- man
- na bestraling
- heesheid,
stemverandering

Sterke verdenking

- familie met schildklierkanker
- snelle groei
- hard aanvoelend en
vastzittend
- vergrote lymfklieren

University Medical Centre Groningen

Punctie van de schildklier

University Medical Centre Groningen

Oorzaak :hyper en hypothyreoidie

Behandeling: hyper en hypothyreoidie

De diabetes(verpleegkundige) praktijk

University Medical Centre Groningen

Therapie hyperthyroidie

Medicamenteus

I-131

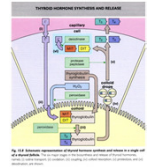
Operatie

Therapie hyperthyroidie

Medicamenteus

symptoombestrijding: betablokkade
 stilleggen productie: thyreostatica*

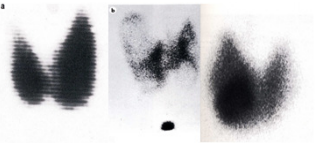
*Indicatie m Graves

Therapie hyperthyroidie

I-131*

Uitschakelen deel schildklier
 Effectieve methode
 Kans op hypothyroidie
 Verergering ophthalmopathie (Graves)

*Indicatie m Graves
 Tox mult struma
 Tox adenoom

Therapie hyperthyroidie

Operatie

zelden vooral bij groot struma met
 compressie/verplaatsing van de trachea

Therapie hypothyreoidie

Substitutie met levothyroxine (T4)
 Meestal 1,6 ug/kg dag
 Geleidelijk substitueren (start dosis 25 ug),
 wanneer hypothyreoidie lang bestaat

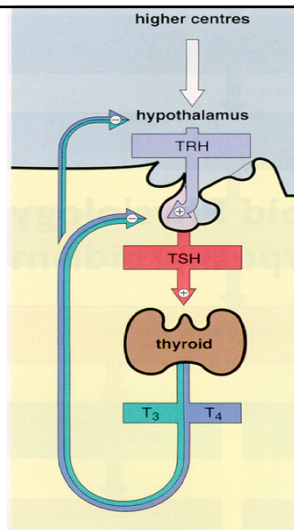
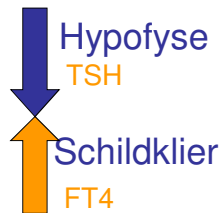

University Medical Centre Groningen

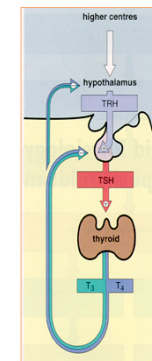
Hypothyreoidie voor en na behandeling

Hypothalamus

TSH	FT4	Conclusie
Normaal	Normaal	Euthyroidie
Verhoogd	Verlaagd	Hypothyroidie
Verlaagd	Verhoogd	Hyperthyroidie

University Medical Centre Groningen

TSH	FT4	Conclusie
Normaal	Normaal	Euthyroidie
Verhoogd Verhoogd	Verlaagd Normaal	Hypothyroidie Subklinische Hypothyroidie
Verlaagd	Verhoogd	Hyperthyroidie

University Medical Centre Groningen

TSH	FT4	Conclusie
Normaal	Normaal	Euthyroidie
Verhoogd Verhoogd	Verlaagd Normaal	Hypothyroidie Subklinische Hypothyroidie
Verlaagd Verlaagd	Verhoogd Normaal	Hyperthyroidie Subklinische Hyperthyroidie

University Medical Centre Groningen

TSH	FT4	Conclusie
Normaal	Normaal	Euthyroidie
Verhoogd Verhoogd	Verlaagd Normaal	Hypothyroidie Subklinische Hypothyroidie
Verlaagd Verlaagd	Verhoogd Normaal	Hyperthyroidie Subklinische Hyperthyroidie

Hoeft vaak niet behandeld te worden

University Medical Centre Groningen

Oorzaak: hyper en hypothyroidie

Behandeling: hyper en hypothyroidie

De diabetes(verpleegkundige) praktijk

University Medical Centre Groningen

Schildklierziekten en diabetes mellitus zijn de meest voorkomende endocriene ziekten

Prevalentie hangt af van de definitie, dus getallen niet absoluut

Schildklierziekten en diabetes mellitus zijn de meest voorkomende endocriene ziekten

Prevalentie hangt af van de definitie, dus getallen niet absoluut

10% van de patiënten met DM hebben schildklierprobleem (vrouwen > mannen)

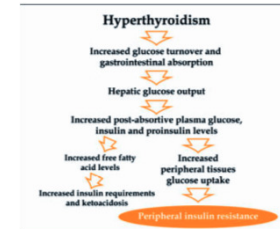
Schildklierdysfunctie (hypo en hyperthyroidie) kan leiden tot ontregeling van diabetes

Hyperthyroidie

↑ glucose opname uit tractus digestivus

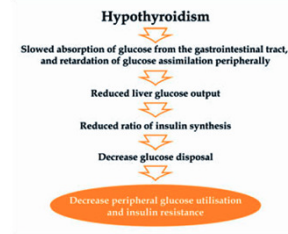
↑ glucose afgifte door de lever

↑ insuline resistentie

Hypothyroidie

- ↓ glucose opname uit tractus digestivus
- ↓ glucose afgifte door de lever
- ↓ insuline resistentie

University Medical Centre Groningen

Denk aan schildklier!

Jaarlijkse schildklierfunctie controle

Ziekte beeld ontstaat niet van de een op de andere dag

Interpretatie van labuitslagen lastig

Symptomen soms (on)duidelijk

University Medical Centre Groningen

Hypothyreodie

- Kouwelijk, snel koud
- Droge huid
- Enkele kilootjes erbij
- Obstipatie
- Langzaam, traag
- Moeite denken
- Moeilijk concentreren
- Langzame hartslag

Hyperthyreoidie

- Warm
- Transpireren
- Afvallen ondanks goede eetlust
- Diarree
- Onrustig, kort lontje
- Rusteloos slapen
- Snelle hartslag, hartkloppingen

University Medical Centre Groningen

De ziekte van Graves kán lang nazeuren

Schildklier verwijderd

Vier jaar geleden is mijn schildklier verwijderd. Hij werkte veel te snel. Sindsdien heb ik het emotioneel echt moeilijk. Ik ben 33 jaar, heb twee jonge kinderen en heb daarnaast een baan. Dokters en familieleden begrijpen niet dat ik voortdurend zwaar vermoeid en emotioneel uitgeput ben.

Wie kan hierover meepraten? Bedankt voor jullie reactie.
Marleen

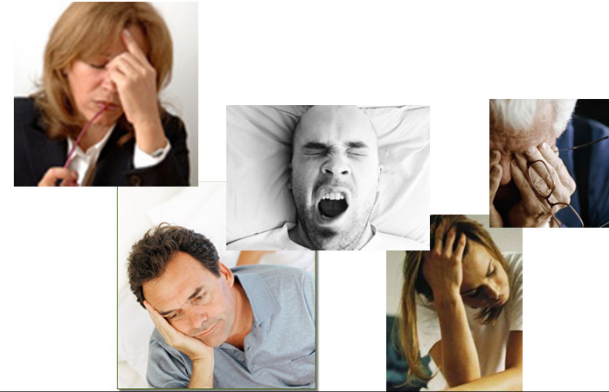
Reageer via het formulieren vul in bij onderwerp: Marleen

www.schildklier.nl

Mythen rond de schildklier

Veel mensen zonder schildklierandoening zijn ook moe

Take home messages

Diabetes mellitus en schildklierziekten komen veel voor, apart dus ook samen

Schildklier ziekten kunnen diabetes ontregelen

Denk aan de mythes!

